

2 Blok 3: Standaardprocedures OBO en BBO

Op de OVAM-website staat een link genaamd 'Overdracht delen van kadastrale percelen augustus 2020'. Echter deze link bevat de procedure dd. 1.04.2019. Ik vermoed dat dit niet correct is.

Er is geen inhoudelijke wijziging aan de procedure, enkel de verwijzing op de website en in de handleiding naar de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek werd verwijderd. De procedure is hier namelijk niet langer in opgenomen.

Indien een (vermoeden van) puinlaag onder verharding aanwezig is (en enkel onder verharding op dat terrein), daterend vanaf 1945, is dit type administratief onderzoek in principe nooit mogelijk, ook al zou je daar in principe eigenlijk niet specifiek veldwerk voor uitvoeren?

Vanaf 1 september 2020 geven we aan een niet onderzochte puinlaag onder een verharding of aan niet onderzochte puinlaag dieper dan 70 cm-mv een O-zin. Zodoende kan in principe wel een administratief onderzoek uitgevoerd worden. Wanneer in deze gevallen een administratief onderzoek uitgevoerd wordt, dan moet het perceel sowieso een G-zin krijgen.

Wat bovenstaande vraag betreft: in een standaard OBO wordt een puinlaag onder een verharding (zonder veldwerk) toch ook eerder "administratief" behandeld. Vandaar dat het eerder vreemd lijkt dat dit niet in een administratief onderzoek mogelijk is.

Akkoord, zie ons antwoord op de vorige vraag.

Dient enkel voor niet genormeerde parameters de streefwaarde niet meer getoetst te worden of geldt dat voor alle parameters?

U toetst steeds de analyseresultaten aan de streefwaarden, de richtwaarden en de bodemsaneringsnormen.

Pagina 18 van de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek: 'U evalueert de eerder uitgevoerde technische verslagen.' Er is geen databank publiek beschikbaar waarop je kan nagaan waar er technische verslagen werden uitgevoerd waardoor dit moeilijk kan nagegaan worden door de EBSD. Visie van de OVAM?

U dient bij de opdrachtgever na te gaan of er technische verslagen voorhanden zijn.

Dienen we 'Bemonsteringsstrategie 2 toe te passen bij functionele ophooglagen' steeds toe te passen op terreinen waar er opgehoogd werd?

Een functionele ophooglaag werd als voorbeeld opgenomen in de 'Bemonsteringsstrategie 2: verdachte zone waar de potentiële verontreinigingsbron aanleiding kan geven tot een homogeen verspreide verontreiniging'.

Op pagina 33 van de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek lezen we: 'volgende bodemonderzoeken worden niet beschouwd als een decretaal OBO: bodemonderzoeken die werden gelijkgesteld met een OBO volgens artikel 5 van VLAREBO van 5 maart 1996.' Hoe kan dit achterhaald worden? Kan dit ergens teruggevonden worden op webloket (mistral)?

U dient bij de opdrachtgever na te gaan wat het statuut is van de voorgaande onderzoeken.

Op pagina 58 van de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek staat dat de aard van de verontreiniging voor niet genormeerde parameters bepaald wordt als er een duidelijke aanwijzing voor een ernstige bodemverontreiniging is. Dus indien er geen sprake van een DAEB is, dient de deskundige geen aard van de verontreiniging te bepalen? Volgens pagina 66 van de procedure dient de deskundige echter wel een P-zin te geven aan de verontreiniging. Kunnen wij een verontreiniging een P-zin geven zonder de aard te bepalen van de verontreiniging?

Dit zal verduidelijkt worden in de volgende versie van de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek want de deskundige dient een aard toe te kennen aan niet-genormeerde parameters met een P-zin.

Als er geen einddatum wordt opgegeven door de deskundige blijft het gebruiksadvies slechts 5 jaar op het bodemattest staan. Dit lijkt ons voor bepaalde verontreinigingen, bijvoorbeeld bij verontreinigingen gelinkt aan puinlagen, een te korte periode als informatieverstrekking naar huidige/toekomstige eigenaars toe. Ons voorstel is om steeds 2100 als einddatum te kiezen. Hoe staat de OVAM hier tegenover?

Het geven van gebruiksadviezen voor te verwachten handelingen binnen een periode van 5 jaar blijft van toepassing. Enkel gebruiksadvies GA1 kan je ook toekennen als er binnen de 5 jaar geen grondverzet is voorzien.

Bij nazicht van de nieuwe standaardprocedure OBO merkte ik dat er bij bemonsteringsstrategie 4 veel meer grondstalen moeten genomen worden dan in de vorige standaardprocedure. Nochtans werd daar niets over vermeld tijdens de studiedag van de OVAM op vrijdag 5/9/2020. Is dit een foutje in de nieuwe standaardprocedure of klopt dit?

De aantallen kloppen. Deze werden besproken tijdens de cocreatie van de standaardprocedure. Tijdens de consultatieronde heeft de OVAM hier geen opmerkingen/vragen over gekregen.

3 Blok 4: Asbest

Welke waarden dienen voor [de index] BIO (overschrijdingsfactoren) te worden gehanteerd in de methodologie DAEB?

Toetsingswaarde bodemsaneringsnorm is 100 mg/kg ds. Voorbeeld: indien de concentratie gelijk is aan 200 mg/kg ds dan wordt de toetsingswaarde tweemaal overschreden en kent men waarde BIO 75 toe.

Voorbeeld: een asbestdak dat in 1955 werd gebouwd en waarbij over de volledige periode geen dakgoot is voorzien, zal de periode van 'historisch' gebruik (40 jaar) langer zijn dan de periode van 'nieuw' gebruik (bijna 25 jaar). De aard van deze bodemverontreiniging zal hoe dan ook gemengd zijn. Daar de verontreiniging, uitgedrukt in vuilvracht, echter sterk overwegend tot stand is gekomen in de voorbije jaren of decennia zal de aard gemengd, overwegend nieuw zijn. het voorbeeld in de richtlijn zegt niks over het percentage. Dat is dus wat onduidelijk.

We verwijzen hiervoor terug naar het artikel verschenen in de richtlijnen voor bodemsaneringsdeskundigen van 17 december 2019 en de leidraad die hierin voldoende duidelijk is.

Bestaat er geen beleidsmatige saneringszaak voor de laag 0-30 cm?

Voor de saneringsnoodzaak laag 0-30 cm moet u 'Figuur 8: weergaven stapsgewijze aanpak humane risicoanalyse' uit de Code van goede praktijk asbest: uitvoeren BBO doorlopen.

Het asbestverdacht karakter voor puinhoudende bodem verdwijnt als de concentratie minder is dan 100 mg/kg ds? Dat is dus anders dan vroeger?

Het klopt dat de invulling van het asbest verdacht karakter gewijzigd is. Het begrip 'asbestverdacht' heeft in strategie 8 een bijzondere betekenis. Het terrein was dus asbestverdacht, conform de standaardprocedure en leidraad, maar verliest dat statuut wanneer met analyses wordt aangetoond dat er voor de parameter asbest geen of verdere maatregelen nodig zijn. Dit geldt dus tevens voor concentraties boven de 100 mg/kg ds waar voor geen DAEB bestaat.

Wat als er asbest wordt aangetroffen in een puinlaag, geen bodemlaag >75% puin, en op deze puinlaag geen verharding ligt? Welke conclusie moet hiervoor genomen worden in een OBO?

U dient in dit geval een Q-zin te geven. In de standaardprocedure werden geen percentages van puin/bodem opgenomen.

Stel, u doet een actualisatie van een OBO en u heeft tijdens het vorige onderzoek geen asbest aangetroffen in de boringen. Moet u dan veldwerk uitvoeren in een onverharde zone met een puinlaag die vanaf 30 cm voorkomt of kan je asbestlabel toekennen?

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen we naar de Leidraad strategie 8 asbest: 'Indien op het terrein reeds een decretaal bodemonderzoek is uitgevoerd, en ook al is in die context een uitspraak gedaan over de aanwezigheid van asbest, volstaat een loutere verwijzing naar dit OBO niet.

U moet minstens inhoudelijk verifiëren of de voorstudie/onderzoeksinspanningen voldoende zijn om tot een onderbouwde besluitvorming te komen bij de opmaak van het nieuwe OBO. De beschikbare informatie uit het voorgaande OBO moet u integreren in het nieuwe OBO.

Indien uit het historisch onderzoek en de voorstudie (stap 1) blijkt dat het terrein potentieel asbestverdacht is, dan moet u overgaan tot stap 2. Indien uit het historisch onderzoek en de voorstudie (stap 1) blijkt dat het terrein niet asbestverdacht is, zijn geen verdere inspanningen vereist.

Een herevaluatie van het vorige OBO is dus nodig. Maar dit houdt niet noodzakelijkerwijs altijd veldwerk in.'

Hoe zit het met de saneringsaansprakelijkheid (korte/lange termijn) van een lozingspunt elders in een gracht of op terrein als dit niet (meer) onderzocht dient te worden?

De OVAM doet geen uitspraak over saneringsaansprakelijkheid.

Als regenwater afkomstig van een asbestdak wordt opgevangen in een regenwaterput, en nadien gebruik wordt voor verschillende toepassingen, moet dan nagegaan worden wat deze toepassingen zijn? Onder andere of het grondwater gebruikt wordt voor het besproeien van het terrein? Zo ja, moet dan het gehele besproeid terrein gecontroleerd worden op asbest?

De standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek is hierin voldoende duidelijk. De onmiddellijke impact op het vaste deel van de aarde dient steeds bekeken te worden (onafhankelijk van de grootte van deze zone).

Indien ophooglagen die tot bijvoorbeeld 2 m-mv asbest boven de norm bevatten en er mag niet ontgraven worden tijdens het BBO tot een diepte van 0.7 m-mv (om het risico weg te nemen). Dan moet er dus een bodemsaneringsproject worden opgemaakt. Maar wat zal de meerwaarde daarvan zijn als je vooraf al weet dat je in het bodemsaneringsproject een ontgraving tot 0.7m-mv zal moeten voorstellen in onverharde zones om het risico weg te nemen, meer dan dat (diepere ontgraving) is immers niet BATNEEC. Waar gaan we met die grote volumes aan ontgraven asbestgronden heen?

In een bodemsaneringsproject kunnen meerdere saneringsvarianten tegen elkaar afgewogen worden en een BATNEEC analyse uitgevoerd worden. In tegenstelling tot een oriënterend of beschrijvend bodemonderzoek waar enkel de mogelijkheid tot ontgraving van de verontreiniging bestaat.

Het afvoeren van de gronden gebeurt zoals bij alle andere bodemsaneringswerken waarbij een ontgraving van toepassing is.

Mogen er in het geval van afdruiptzones ook kwalitatieve asbestanalyses gebeuren? Deze zijn een pak goedkoper en geven antwoord op de vraag 'zijn er asbestvezels aanwezig ja of nee' en welk type er aanwezig is.

Compendium voor monsterneming en analyse in uitvoering van het Materialendecreet en het Bodemdecreet (Asbest in gerecycleerde granulaten en bodem): *"Voor bodem, in het kader van een OBO of technisch verslag, bestaat de mogelijkheid om een kwalitatieve analyse uit te voeren."*

Gezien de onduidelijkheid over waar kleine partijen met asbestvezels naar toe moeten bij afgraving in het kader van een OBO, mag de grond ook afgegraven worden en ter plaatse in een big bag bewaard worden totdat er een (betaalbare/haalbare) oplossing is voor deze kleine partijen?

Nee, want dan moet u vergund zijn voor de opslag van afvalstoffen.

De zin op het bodemattest die als signaalfunctie dient, hoe kan deze weer van het bodemattest verwijderd worden wanneer het dak vervangen werd?

De signaalfunctie is wanneer er geen analyses werden uitgevoerd. Dus deze 'signaalfunctie' kan enkel van het bodemattest verwijderd worden wanneer er een onderzoek voorhanden is met asbestanalyses.

Als de asbestconcentratie in bodemtoplaag (0-30cm) > 100 mg/kg ds is, moet de deskundige '+50' doen bij de DAEB volgens de nieuwe code van goede praktijk voor risico-evaluatie. Als de deskundige dan op besluit komt, bijkomende evaluatie is nodig: kan de deskundige dan besluiten dat geen BBO nodig is zolang er geen niet-gebonden asbest wordt vastgesteld? Indien dat wel het geval is, is het besluit altijd BBO nodig. Kan de OVAM akkoord gaan met dit voorstel?

U moet zelf nagaan welke bijkomende elementen u kan gebruiken om de bijkomende evaluatie uit te voeren om te bepalen of er al dan niet een beschrijvend bodemonderzoek noodzakelijk is.

Bij elk onderzoek dient men stap 1 uit de bemonsteringsstrategie 8 uit te voeren. Maar we vermoeden dat we bij de 'samenvatting van de bemonsteringsstrategieën' niet noodzakelijk strategie 8 telkens moeten vermelden wanneer enkel stap 1 uitgevoerd werd met geen noodzaak om over te gaan tot stap 2 (asbest geen verdachte stof).

U moet strategie 8 enkel opnemen in de 'samenvatting van de bemonsteringsstrategieën' indien u moet overgaan naar stap 2.

Leidraad strategie 8 asbest

▶ Asbestuitspraak op grondniveau (bodemattest) en asbestlabels/Mistral

- ▶ Asbestdak: als er geen effect meer is op bodem, vinkt u bij asbestdak 'nee' aan.
- ▶ Asbestpuinlaag:
 - ▶ Puinlaag onder verharding of dieper dan 70cm
 - ▶ Geen analyses uitgevoerd: ja aanvinken
 - ▶ Wel analyses uitgevoerd: nee aanvinken
 - ▶ Puinlaag niet onder verharding of dieper dan 70cm (steeds veldwerk/analyses uitvoeren of ineens Q-zin geven):
 - ▶ Steeds: nee aanvinken
- ▶ Asbestlabel: e-loket als er een verontreiniging met asbest is vastgesteld, ook al zijn er geen verdere maatregelen nodig. Dit label voegt u toe op opdrachtniveau op het tabblad 'algemeen'.
- ▶ Gebruiksadviezen in OBO: met betrekking tot asbest in het kader van een OBO zijn enkel informatief en moet u niet in Mistral ingeven. Deze gebruiksadviezen worden dus ook niet opgenomen op het bodemattest.

In bovenstaande slide is een foutje geslopen: 'Puinlaag niet onder verharding of **niet** dieper dan 70 cm'

In deze slide staat dat er steeds veldwerk/analyses nodig zijn voor een puinlaag niet onder verharding of niet (mondelling toevoeging) dieper dan 70 cm. Tijdens de presentatie rees de vraag of het dan niet meer toegestaan is om een puinlaag visueel te beoordelen op asbestverdachtheid (met de historiek in het achterhoofd), dat mocht niet meer. Echter staat dit wel in de leidraad voor strategie 8:

'Op basis van de kennis over de historiek van het terrein (stap 1 van de strategie 8), het terreinbezoek (aanwezigheid bron? asbeststukken op het maaiveld?) én de visuele inspectie van het opgeboord materiaal besluit u dus of er asbestverdachte puinlagen in de bodem voorkomen of niet.

Moeten we dan de slide interpreteren dat er wél veldwerk nodig is (nl. de boringen die we gewoon uitvoeren in het kader van het OBO en waarbij het puin visueel wordt geïnspecteerd, en niet noodzakelijk gaten of sleuven) maar mogelijk geen analyse moet worden uitgevoerd?

Op de slide staat buiten de vermelding 'steeds veldwerk/analyses nodige eveneens 'of ineens Q-zin geven'.

Bij een nieuwe ophoging (tussen 2013 en 2016) werd een nieuwe bodemverontreiniging aangetroffen met asbest (vnl. grove fractie) tijdens de uitvoering van een bodemonderzoek. Kan deze asbest verontreiniging best worden aangepakt in het kader van grondverzet of een BSP ... ? Zijn er nog consequenties gezien het nieuwe karakter van de bodemverontreiniging ... ?

Wanneer een oriënterend bodemonderzoek werd uitgevoerd met een Q-zin dan volgt dit de geijkte weg, zijnde uitvoering van een beschrijvende bodemonderzoek en indien nodig een bodemsaneringsproject.

Onderaan pagina 13 van de leidraad strategie 8 staat:

Wel analyses uitgevoerd:

- Als geen verontreiniging is vastgesteld 'nee' aanvinken;
- Als wel verontreiniging is vastgesteld 'nee' aanvinken

Klopt dit?

Als je een verontreiniging vaststelt met analyses, dan moet je toch aanvinken dat er een asbesthoudende puinlaag is? Of lees ik dit verkeerd?

Ook bovenaan pagina 14 staat hetzelfde (Q-zin):

- Als geen verontreiniging is vastgesteld 'nee' aanvinken
- Als wel verontreiniging is vastgesteld 'nee' aanvinken

Zijn dit foutjes in de leidraad, of interpreteer ik dit fout?

Het betreft hier een signaalfunctie voor wanneer er geen analyses werden uitgevoerd. Enkel wanneer er geen analyses uitgevoerd worden komt er op het bodemattest te staan dat deze grond mogelijk asbestverdacht is.

4 Blok 5: Andere wijzigingen standaardprocedures of codes van goede praktijk

Standaardprocedure opmaak TV dd. 20/04/2020: Titel 4.5.2. : ...“ Enkel voor onderzoek naar asbest wordt hiervan afgeweken en wordt één mengstaal per 500 m³ (800 ton) genomen. “ Echter komt dit niet overeen met de kolom T' in de daarop volgende tabel 3. Dient aldus de tekst te worden gevolgd of de tabel 3 onder zelfde titel?

De tekst wordt gevolgd; de tabel is duidend bij de tekst.

Hoe dient met de gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater omgegaan te worden indien meer dan 40 m² verharding wordt heraangelegd in kader van bodemsaneringswerken en er in principe bijkomende infiltratievoorzieningen dienen getroffen te worden?

Zoals in de standaardprocedure voor Bodemsaneringsproject is omschreven in paragraaf 6.4.5, is deze gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater (GSVH) van toepassing wanneer in een bodemsaneringsproject constructies of verhardingen worden (her)aangelegd van meer dan 40 m².

Er moet in het BSP dus bekeken worden of het hemelwater dat op het terrein (van minimum 250 m²) valt, ergens op het terrein/perceel zelf (op voldoende wijze) kan infiltreren. Indien dit niet mogelijk is moet er bekeken worden op welke wijze er in een vertraagde afvoer van het regenwater kan worden voorzien. Infiltratie mogelijk maken kan via de onverharde oppervlaktes die op een terrein aanwezig zijn, dit kan door het voorzien van een waterdoorlatende verharding (grastegels, dolomiet, grind, ...) na de sanering, of door het aanleggen van een infiltratievoorziening.

Artikel 13 van de GSVH voorziet de mogelijkheid dat in uitzonderlijke omstandigheden het vergunningverlenende bestuursorgaan, bij BSP's dus de OVAM, afwijkingen kan toestaan van de verplichtingen van de verordening.

In de standaardprocedure staat vermeld dat het bijvoorbeeld niet aangewezen is om hemelwater te laten infiltreren doorheen een te saneren zone waar (na bodemsanering) verwacht wordt nog restverontreiniging aanwezig te zijn. Dergelijke omstandigheden kunnen dus vallen onder het artikel 13 van de GSVH. U moet in dergelijke gevallen als deskundige onder de paragraaf 6.4.5 van het rapport (BSP) een verantwoording of motivering voor de gevraagde afwijking op de GSVH opgeven.

Bij integratie van bodemsanering met herinrichtingswerken moet ook afgetoetst worden aan de manier waarop bij de geplande werken met de GSVH rekening wordt gehouden.

Het formulier voor de project-MER screeningsnota bestaat niet meer. Dient er dan een eigen document opgemaakt te worden zoals vermeld in de standaardprocedure bodemsaneringsproject of is er een alternatief?

In de standaardprocedure voor BSP wordt verwezen naar een modelformulier dat door de bevoegde overheidsinstantie ter beschikking wordt (of werd) gesteld, maar er staat eveneens vermeld dat u ervoor kan kiezen om een document in vrije stijl op te maken. De tekst van paragraaf 6.1.2. van deze standaardprocedure vermeldt de nodige elementen die een Project-m.e.r.-screeningsnota (PrMS) moet bevatten en de vragen die moeten worden beantwoord om te voldoen aan de verwachte inhoudelijke toets en besluit van een PrMS. U kan aan de hand hiervan de PrMS onder paragraaf 6.1.2 van het BSP integreren.

Uit de leidraad asbest grondverzet:

“De minimale onderzoeksinspanning voor een puinhoudende bodemlaag waarbij de toetsing aan de gewogen norm van 100 mg/kg ds aanvaard wordt, wordt als volgt bepaald: per puinhoudende bodemlaag worden per oppervlakte-eenheid van 500 m² minstens 2 gaten voorzien van elk minimaal 30 op 30 cm.”

Welke interpretatie is de juiste:

- stel je doet geen 2 gaten per 500 m²; maar het gat dat je maakt doe je wel volgens CMA (sleuf + CMA analyses) : dan interpreteren er velen dat je dat resultaat niet mag vergelijken met de norm van 100 mg/kg d.s.
- je kan voor dit resultaat (dit punt / die sleuf) wel vergelijken met de norm; maar je kan niet stellen dat de partij die je wil uitgraven volledig aan de norm voldoet (dan moet je de intensiteit hebben van 2 gaten / 500 m² voor die partij).

De essentie is dat wij 2 procedures voorzien hebben: representatieve bemonstering en indicatieve bemonstering. Representatieve bemonstering = 2 gaten per 500 m² doet u als u wilt bevestigen dat de norm van 100 niet overschreden is met als gevolg dat je een driedelige code (andere dan 999) kan toekennen en dat men in uitvoering rechtstreeks naar een bestemming kan rijden. Indicatieve bemonstering doet u als u een sterk vermoeden hebt dat de norm wél overschreden is. Op basis van die indicatieve bemonstering kan dan een werkplan uitgewerkt worden rekening houdend met de parameters van de beslisboom asbest.

Als de overschrijding bevestigd wordt moet de grond eerst behandeld worden (bv. fysische scheiding) en moeten ze daarna opnieuw bemonsteren volgens de standaardprocedure. Stel dat ze dan toch onder de 100 ppm zouden zitten, dan betekent ‘je mag niet toetsen aan de norm’ concreet: Dat deze staalname niet volstaat om de grond toe te passen op een bestemming. Daarvoor zullen ze extra gaten en analyses moeten uitvoeren om dat te bevestigen, of extra bemonstering voorzien in de uitvoeringsbepalingen om de kwaliteit te bevestigen tijdens de uitvoering.

Het moet mogelijk moet zijn om met 1 gat een code 999 te besluiten. Omgekeerd kan niet: daarvoor zijn minstens 2 gaten / 500 m² nodig om een ruimtelijke spreiding te hebben:

- indien slechts 1 gat gegraven en concentratie is > 100 mg/kg ds dan kan je voor de volledige partij een code 999 toekennen (je kan voor dit resultaat (dit punt / die sleuf) wel vergelijken met de norm)
- indien slechts 1 gat gegraven en concentratie is < 100 mg/kg ds dan kan je zonder bijkomend onderzoek niet besluiten dat de partij met zekerheid geen 999 is (u kan niet stellen dat de partij die u wilt uitgraven volledig aan de norm voldoet).